

Saksbehandler: Pernille Iden

Kommunedirektør/rådmann: Vibeke Vikse Johnsen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
007/22	Formannskapet	24.01.2022
008/22	Kommunestyret	07.02.2022

Utreiing av helsekonsekvensar frå miljøfaktorer på Husøy - Helsekonsekvensutreiing

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

1. Karmøy kommunestyre vedtek å setje i gang ei helsekonsekvensutreiing knytta til nærings- og hamneverksemd på Husøy.
2. Tiltaket finansieras ved bruk av disposisjonsfond. Det gjerast følgjene endringar i budsjett 2022:

Budsjettskjema 1A Løyvingsoversikt drift:

Netto bruk av disposisjonsfond endras med -705 000 kroner (auka bruk av disposisjonsfond)

Korrigert sum løyvingar drift, netto aukast med 705 000 kroner (utgift)

Budsjettskjema 1B Løyvingar drift:

Ramma for tenesteområde 7 Helse aukast med 705 000 kroner

Formannskapet 24.01.2022:

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

FSK- 007/22 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyre vedtek å setje i gang ei helsekonsekvensutreiing knytta til nærings- og hamneverksemd på Husøy.
2. Tiltaket finansieras ved bruk av disposisjonsfond. Det gjerast følgjene endringar i budsjett 2022:

Budsjettskjema 1A Løyvingsoversikt drift:

Netto bruk av disposisjonsfond endras med -705 000 kroner (auka bruk av

disposisjonsfond)

Korrigert sum løyvingar drift, netto aukast med 705 000 kroner (utgift)

Budsjettskjema 1B løyvingar drift:

Ramma for tenesteområde 7 Helse aukast med 705 000 kroner

Saksutgreiing

Samandrag

Industriområdet Husøy sin lokalisering gjer at nærliggande bustadområde vert utsatt for støy, lukt, støv og forureining til sjø. Interessekonflikten mellom bebuarar og næring har vart i fleire år. Kommunen har forsøkt å vere eit bindeledd mellom næringa og bebuarar med å skape møteplasser for dialog mellom partane og få roa interessekonflikten. Sjølv om det har skapt gode diskusjonar, så løyse ikkje den faktiske situasjonen. Bebuarar har framleis en negativ påverknad frå næringa, samstundes som at næringa oppleve gjentakande klagar på hendingar om er innanfor grenseverdiane gitt av løyve.

Enkelte bebuarar opplever at nokre av faktorane frå Husøy påverkar helse deira. Det er stor uvisse i kor mange bebuarar som opplever påkjenninga frå næringa i ein slik grad at det påverkar helse. For at kommunen skal følgje det opp etter folkehelseloven er det naudsynt med data om kor mange som vert påverka og i kva grad dei ulike miljøfaktorane påverkar helse.

Kommunen har motteke eit tilbod frå Norconsult om utarbeiding av helsekonsekvensutgreiing. Dei vil her ta utgangspunkt i bebuarane i nærleiken av Husøy sin sjølvopplevde helsepåverknad, og samanlikne dette med referanse områder og faktiske hendingar/opplysingar om miljøfaktorane. Dette vil kunne gi kommunen informasjon om kva grad miljøfaktorane faktisk utgjer eit folkehelseproblem, og legg grunnlaget for korleis kommunen vil følgje opp saka vidare.

Det er ikkje satt av midlar til helsekonsekvensutgreiinga i gjeldande budsjett. Helsekonsekvensutgreiinga må difor bli finansiert av dispensasjonsfondet.

Bakgrunn for saka

Det har i fleire år vert ein interessekonflikt mellom næringsområdet og bebuarar ved og på Husøy. Dette ved at enkelte verksemdar på Husøy medfører støy, lukt og støv til nærliggande bustadområde på Veldetun, Karmlund, Snik og Vormedal.

Det er i hovudsak fiskerirelaterte verksemdar som slepp ut lukt og forureining av fiskefett/restvatn i sjø. Desse verksemdene har utsleppsløyve frå Statsforvaltaren som regulerer utslepp til luft og sjø. Det er difor Statsforvaltaren, og ikkje kommunen som er forureiningsmynde for desse verksemdene. Karmsund hamn sin aktivitet på konteinarhamna bidreg til det totale forureiningsbilete med støy og lys. Det har òg vore hendingar med forureining av støv og støy. Støv og forureining av fiskefett vil kunne tiltrekke seg skadedyr.

Som ein del av den totale interessekonflikten mellom næringsområdet og bebuarar kjem også dei trafikale utfordringane med flyplasskrysset og Husøyvegen. Trafikkforholda gjer det vanskeleg for barn og unge sør for flyplasskrysset å kunne transportere seg sjølve til aktivitetar nord for krysset. Dette i tillegg til støy knytt til vegtrafikk.

Kommunen har forsøkt å vere eit bindeledd mellom næringa og bebuarar. Dette ved at kommunen har gitt informasjon om forureining på Husøy på nettsida, etablert felles klageportal for dei fiskerirelaterte verksemdene og heldt dialogmøter både mellom næringa og bebuarar og mellom

ulike offentlege etatar. Sjølv om kommunen har forsøkt å roe interessekonflikten, har det ikkje løyst sjølve utfordringa som er at det i periodar lukter i området, og enkelte slit med å sove som følge av støy.

Bygginga av bustadar og næringsverksemdar ved Husøy har skjedd gradvis over lenger tid. Det er difor ikkje gjort ein heilskapleg konsekvensutreiing av korleis næring og bustad vil påverke kvarandre før områda vart utbygt. Dette gjer at det manglar ei fagleg vurdering av helsekonsekvensane næringsverksemdene har.

For mange bebuarar verker det krevjande å bu så nære industriområdet. Samstundes som det kan vere krevjande for aktuelle verksemdar å få gjentakande meldingar frå bebuarar om hendingar som i mange tilfelle gjeld lovleg aktivitet. Målingar av lukt og støy viser at alle verksemdene er godt innanfor krava som er satt enten i utsleppsløyve frå statsforvaltaren eller krav i reguleringsplan. Sjølv om lukt og støy er innanfor kravet kan det likevel opplevast som plagsamt. Det er varierende kor sensitive folk er for støy og lukt, og følgjeleg kor plagsamt dette kan opplevast.

Om det er mange nok som er plaga av ein slik karakter at det påverkar helsa til bebuarane så kan kommunen ha eit ansvar etter folkehelselova. I tillegg til at kommunen har eit ansvar for å avdekke faktorar som kan vere negative for folkehelsa. For å følgje opp saka etter folkehelselova treng kommunen data på kva for miljøfaktorar som påverkar bebuarane, og i kva grad dette påverkar helsa. For at det skal vere snakk om ein helsepåverknad på samfunnsnivå så må meir enn 10 % av befolkninga vere utsatt for ein helseulempe eller helseskade. I gjeldande tilfelle vil befolkninga vere geografisk avgrensa til bustadområda rundt Husøy.

Bebuarar i nærleiken av Husøy kan potensielt bli utsatt for fleire ulike miljøfaktorar; faktorar i det ytre miljøet som kan påverke helsa til folk. På bakgrunn av informasjon frå bebuarar så kan følgjande miljøfaktorar ha negativ påverknad på helsa:

- Forureining i sjø
- Støy frå hamneaktivitet/næring
- Støy frå veg og diffuse kjelder
- Støv
- Lukt
- Skadedyr
- Avgrensa ferdsel grunna trafikkforhold, gjeld i hovudsak dei som bur sør for flyplasskrysset.

For å avdekke aktuelle miljøfaktorar og tilhøyrande helseulempar etterspurte kommunen i 2020 pristilbod på helsekonsekvensutreiing. Resultantane for undersøkinga vil gi grunnlag for vidare sakshandsaming av Husøy, og kva for tiltaksbehov kommunen må vurdere framover, til dømes tiltak i arealplanlegging. Samstundes kan òg undersøkinga gi auka informasjon om korleis næring påverkar nærliggande bustadområde og dermed vere nyttig kunnskap inn i arbeidet med kommuneplanen arealdel.

Ei undersøking skal blant anna gi informasjon på:

- Kor mange som er påverka av miljøfaktorane i ein slik grad at det kan utgjere ein helseulempe.
- Kor dei som er mest påverka bur, og kva dei er påverka av
- Kor mange som opplever ein miljøfaktor utan at dette påverkar dei i nemneverdig grad

Kommunen fekk ikkje pristilbod på den opne konkurransen om helsekonsekvensutreiing hausten 2020. Det vart difor tatt direkte kontakt med Norconsult som har gitt os eit pristilbod på

helsekonsekvensutreiing.

Saks- og faktaopplysningar

Norconsult har gitt kommunen eit tilbod på ei helsekonsekvensutreiing. Løysingsforslaget blei vurdert av kommuneoverlege og miljørådgjever til å vere tilfredstillande til å svare opp problemstillinga.

Helsekonsekvensutreiing er like relevant i dag som i 2020, då utfordringane i stor grad er dei same. I pristilbodet frå Norconsult er det gitt kostnad på grunnundersøking i tillegg til opsjon på djupneanalyser av lukt, støy og støv, som er dei miljøfaktorane som mest truleg kan trenge vidare oppfølging av kommunen.

I grunnundersøkinga vil det bli henta inn opplysingar om sjølvopplevd helsepåverking av bebuarane i nærleiken av Husøy, der området for «nærleiken» av Husøy vil bli definert ut frå kor kommunen tidlegare har motteke klagar. I undersøkinga er det viktig å finne ut av kor mange som oppleve at det er støy, lukt eller anna, og kor mange av dei igjen som oppleve dette til å ha ein negativ påverknad på helse. Det vil bli lagt opp til spørsmål med ulike alternativet, slik at vi får ein gradert påverknad av dei ulike miljøfaktorane. Spørjeundersøkinga vil vere ein 10 min samtale med om lag 400 personar, utført av Respons Analyse AS. Resultata frå spørjeundersøkinga vil vidare bli samanlikna med relevante referanseområder, og med dei faktiske opplysinga som føreligg. For støy vil det blant anna blir samanlikna med tilgjengeleg støydata. Ein samanlikning med faktiske data vil gi informasjon om det er eit objektivt grunnlag for å at miljøfaktoren er plagsam eller ein helseulempe, og vil fungere som støtdata til den sjølvrapporterte opplevinga av miljøfaktorane. Det vil òg bli gitt forslag til områder som er relevant for djupneanalyse, då det er venta at ulike områder har ulik påverknad av miljøfaktorane.

Djupneanalysane er ein oppfølging av grunnundersøkinga, og difor gitt som opsjon. Grunnundersøkinga vil gi grunnlaget for behovet for vidare undersøking, og kva som eventuelt er nyttig å undersøke djupare.

Skissa for gjennomføring av helsekonsekvensutreiinga er lagt ved saken.

Økonomi

Helsekonsekvensutreiinga si grunnundersøking har ein kostnadsramme på kr 705 000,- eks. mva. Dette inkluderer kostnader til Respons Analyse AS for gjennomføring av spørjeundersøking. Det er ikkje avsett midlar i budsjett for helsekonsekvensutreiinga. Helsekonsekvensutreiinga kan finansierast av dispensasjonsfond.

Det kan og kome ekstra kostnadar då pristilbodet ikkje inkluderer kart, befolkningsdata og tilsvarande. Dette er i utgangspunktet data som kommunen har tilgang til i dag, og som er dekket innanfor ordinært budsjett.

Det vil kunne vere ytterlegare økonomiske kostnader med helsekonsekvensutreiinga, dersom grunnundersøkinga viser eit behov for djupneanalysar. Behovet for djupneanalysar vil bli avklart når kommunen har mottatt rapport for grunnundersøkinga.

Vurdering

Rådmannen vurderer det som naudsynt med ei helsekonsekvensutreiing for å kunne avklare i kva for grad næring og hamn påverkar bebuarar og deira helse. Kommunen har òg eit ansvar for å ha kjennskap til kva for faktorar som kan påverke bebuarane sin helse både positivt og negativt. Ei helsekonsekvensutreiing vil kunne gi oss den informasjonen, samt et betre grunnlag for vidare sakhandsaming av sakar knytt til Husøy. Rådmannen meiner Norconsult sitt forslag til løysing vil gi

kommunen den informasjonen og kunnskapen som er naudsynt få komme nærmare ei fullstendig oversikt over situasjonen, og aktuelle tiltak.

Slik tilbodet er gitt er det opp til kommunen å velje behovet for djupneanalyse. Behovet for djupneanalyse avhenger av svara i grunnundersøkinga. Det vil i utgangspunktet ikkje vere naudsynt med djupneanalyse om spørjeundersøkinga vise at det er eit fåtal som vert utprega plaga av miljøfaktorane. Rådmanen meiner difor at ein vurdering av behovet for djupneanalyse må tas etter kommunen har mottatt rapport frå grunnundersøkinga. Viss grunnundersøkinga viser at det kan vere behov for djupneanalyse, vil rådmannen fremme ny sak for kommunestyret. Sjølv om det er meir tidkrevjande med eit nytt vedtak om midlar for djupneanalyse, er det ønskeleg med politisk involvering. Dette fordi resultata av grunnundersøkinga kan krevje større tiltak. Eit tiltak som følgje av helsekonsekvensutreiinga kan vere at kommunen på ny må vurdere behovet for ein områdeplan for Husøy, om det ikkje kan stillast krav eller føresegn i kommunalplanens arealdel.

Rådmannen sin konklusjon

Rådmannen konkluderer med at kommunen treng å hente inn konkret informasjon om korleis næringa på Husøy påverkar helsa til bebuarane, og i kva grad helsa vert påverk. Dette for å kunne imøtekomme kravet i folkehelselova om å ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkninga, og negative faktorar som kan påverke negativt. Det vil bli nytta midlar frå dispensasjonsfondet til å dekke helsekonsekvensutreiinga. Rådmannen meiner det vil vere mest formålstenleg å avvente med vurdering av opsjonar til rapport frå grunnundersøking føreligg, og at det då vert ein ny politisk vurdering om behovet for meir djuptgåande undersøkingar.

Aktuelle lovar, forskrifter, avtalar m.m.

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

Vedlegg:

Tilbud på helsekonsekvensutredning Husøy - Skisse for gjennomføringen av oppdraget